Р Е Ц Е Н З И Я

от

проф. д-р Цекомир Влайков Воденичаров, дмн
Декан на Факултет по обществено здраве при
Медицински университет-София

ОТНОСНО: Конкурс за заемане на академична длъжност „доцент" в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, по професионално направление 7.4 Обществено здраве (Социална медицина), обявен в „Държавен вестник" бр. 44 от 29. 05. 2018 г., за нуждите на Катедра по неврология, психиатрия, физиотерапия и рехабилитация, превантивна медицина и обществено здраве, Медицински факултет при СУ „Св. Климент Охридски"

В обявения конкурс участват двама кандидати: *Лилия Василева Перусанова-Павлова, дм* - асистент по специалност Здравни грижи в Катедра по неврология, психиатрия, физиотерапия и рехабилитация, превантивна медицина и обществено здраве, Медицински факултет при СУ „Св. Климент Охридски" и *Петко Георгиев Петков, дм* – отговорник по управление на медицинския транспорт в МБАЛ „Христо Ботев" АД, гр. Враца.

Биографична справка

Ас. Лилия Василева Перусанова-Павлова, дм е завършила Полувисш медицински институт, при МУ-София със специалност „Акушерка". Тя има завършена образователно-квалификационна степен „Бакалавър" – Социален работник в ЮЗУ „Неофит Рилски". Магистър е по Управление на институциите за социална работа от Факултет по педагогика при СУ „Св. Климент Охридски". От 2016 г. е Доктор по социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията във Факултет по обществено здраве, при Медицински университет – София. Темата на дисертационния труд е „Модел за определяне ролята на акушерката при решаване на социалните и психосоматичните проблеми по време на бременността".

Професионалният път на Лилия Перусанова-Павлова започва от 1997 г. като тя целенасочено и последователно е надграждала и развивала професионалните си умения. От 2010 г. е асистент по Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията (сестрински грижи) в Медицински факултет на СУ „Св. Климент Охридски".

Петко Георгиев Петков, дм е завършил Медицински колеж – Враца и придобива образователно-квалификационна степен „Магистър" по Управление на здравни грижи във Факултет по обществено здраве при МУ-София.

Защитава дисертационен труд през 2017 г. на тема „Интерактивни технологии в сферата на медицинското образование при медицинските сестри" за присъждане на образователна и научна степен „Доктор" в научна специалност: Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията във Факултет по обществено здраве, при Медицински университет – София.

Професионалната му реализация през изминалите 13 години е в системата на здравеопазването, но преподавателският му опит като преподавател по практика в МУ-София, Филиал „Проф. д-р Иван Митев" - Враца е само 1 месец.

Научна дейност и научно-практически приноси

Ас. Лилия Василева Перусанова-Павлова, дм участва в конкурса с 53 научни труда, от които 1 автореферат; 1 учебник; 2 монографии; 40 публикации; 9 научни съобщения на национални конгреси. В български и чужди научни периодични издания има 22 публикации, а 18 - в сборници от конференции в пълен текст. От тях 14 публикации са самостоятелни, 12 като първи автор и 14 като втори автор. Във връзка с дисертационния труд са приложени 9 публикации. Съвместно в съавторство със студенти са 14 от публикациите и 8 от научните съобщения. Л. Перусанова е осъществила 13 участия в национални и международни научни конференции, от които 7 са национални, а 6 – международни.

Актуалната към момента справка на Централна медицинска библиотека удостоверява 12 цитирания (9 в български и 3 в чуждестранни научни списания).

Научно-изследователската дейност на ас. Лилия Перусанова-Павлова, дм е насочена в следните направления:

- Социална медицина;
- Сестрински грижи;

- Майчино здравеопазване;
- Репродуктивно здраве;
- Медицинска педагогика;
- Здравна политика.

Посочените направления показват, че научната продукция на ас. Лилия Перусанова-Павлова, дм е в значително широк тематичен спектър в областта на общественото здраве и здравните грижи.

Монографията „Здравни грижи за бременни със социални и психосоматични проблеми“ е посветена на значима социално-медицинска тематика – качествените здравни грижи за бъдещата майка, които имат за цел да подпомогнат преодоляването на социално-психологическите проблеми, възникващи при бременните жени. Научният труд се базира на изследванията, анализите и резултатите, получени при разработването на дисертацията на ас. Лилия Перусанова-Павлова, дм. Практическата стойност на разработката е представеният коучинг модел, приложим при решаването на проблеми от психосоматичен и социален характер, които възникват по време на бременността.

Монографията „Здравното осигуряване в Германия, Дания и България (сравнителен анализ)“ проследява спецификите на организация и мениджмънт, модели на здравно осигуряване. Съпоставят се особеностите на начините на финансиране и качеството на здравните услуги в посочените европейски държави. Направен е обобщен преглед на основните проблеми, стоящи пред националната ни здравна система и са набелязани насоки за нейното реформиране.

В учебното помагало „Пренатални грижи“ за медицински сестри и акушерки са обхванати всички моменти от действията на медицинските сестри и акушерките в грижата за бременните жени в женската консултация и стационара.

Научните приноси на ас. Лилия Перусанова-Павлова, дм се изразяват в изработването на планове за сестрински грижи, съобразени с индивидуалните потребности на пациентите [6, 28, 29, 30, 32, 36, 37, 38, 39, 42, 45, 46, 47, 48, 49]. В приложимостта на практическите препоръки в съответствие с актуалните тенденции, свързани с раждаемостта, социалните проблеми на бъдещите майки и факторите на работната среда, които предизвикват стрес при специалистите по здравни грижи [1, 10, 11, 13, 14, 15, 18, 20, 23, 24, 25, 26, 31, 50], а също и с мениджмънта на майчиното здравеопазване [4, 5, 12, 19, 21, 27, 40, 41]. Анализирани са причините за психосоматични разстройства при бременни с репродуктивни проблеми и ролята на акушерката при преодоляването им. Важен акцент са проблемите с професионалната реализация при жени с психологическо

безплодие и ролята на семейството и медицинските специалисти в подкрепата им [22, 43, 44, 51]. Фокусиране върху практическото обучение на медицинските сестри чрез индивидуален подход, онагледяване, системно проследяване на знанията и уменията на студентите [2, 7, 8, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 53].

Петко Петков, дм участва в конкурса с 1 монография и 15 научни публикации, от които 3 са в български научни периодични издания, а 12 в сборници от конференции в пълен текст. От тях в 8 публикации Петко Петков е самостоятелен автор, в 5 е първи автор, а в 2 – втори. П. Петков има публикации от участия в 8 национални и 4 международни научни конференции.

Централна медицинска библиотека издава справка за 1 цитация, а П. Петков прилага доказателствен материал за още една цитация в чуждестранно издание.

Научно-изследователската дейност на П. Петков, дм е насочена в следните направления:

- Изследване приложението на интерактивните технологии в обучението на медицинските специалисти от гледна точка на неговата ефективност [2, 6, 9]. Монографията „Интеракцията в медицинското образование" демонстрира анализа от дисертационния труд на П. Петков. Тя съдържа 131 страници и освен теоретичните постановки относно приложението на интерактивното обучение е включен и раздел учебно-практически модул с използване на интерактивни методи на обучение.
- Съвременни социологически и психо-педагогически проблеми в сферата на общественото здраве [1, 3, 5].
- Педагогически и психологически аспекти на формирането на комуникативни умения у медицинските специалисти [7].
- Социални и педагогически аспекти на влиянието на масмедиите [8].
- Социални проекции на нравственото възпитание [10].

Прави впечатление незначителният изследователски опит (болшинството от направленията са подкрепени с по една публикация), за да бъде формулирано даденото направление като научна област, която е задълбочено анализирана и резултатите да са представени пред широката научна общественост.

Учебно преподавателска дейност

Ас. Лилия Перусанова-Павлова, дм е представила официална справка, според която учебно-преподавателската дейност при норматив от 270 часа аудитория и 360 часа обща заетост, кандидатът е с над 500 и над 600 часа обща заетост през учебните години от 2010 г. и понастоящем. Ас. Л. Перусанова-Павлова, дм преподава на студенти от специалност „Медицинска сестра“ по 15 учебни дисциплини: Философия и въведение в сестринските грижи; Теоретични основи; Сестрински грижи при болни със соматични заболявания; Сестрински грижи при болни със хирургични заболявания; Сестрински грижи при болни със онкологични заболявания; Палиативни сестрински грижи; Сестрински грижи в реанимацията и интензивната терапия; Сестрински грижи в педиатрията; Сестрински грижи за родилка и новородено; Сестрински грижи при очни и УНГ заболявания; Сестрински грижи за психично болни; Сестрински грижи за неврологично болни; Сестрински грижи за възрастни /стари/ хора; Сестрински грижи по домовете; Сестрински грижи при инфекциозно болни; Сестрински грижи при деца и възрастни с увреждания.

През учебната 2016/2017 г. ас. Л. Перусанова-Павлова, дм е актуализирала учебната програма по дисциплината „Сестрински грижи за родилка и новородено“.

По предложение на ас. Л. Перусанова-Павлова, дм е въведена система за индивидуално проследяване на успеваемостта на студентите от специалността „Медицинска сестра“ през целия период на обучение по всички изучавани дисциплини.

Би могло да се заяви, че *Петко Петков, дм* няма професионален преподавателски опит, тъй като едва 1 месец е бил преподавател по практика в МУ-София, Филиал „Проф. д-р Иван Митев” - Враца.

Заключение

Ас. Лилия Перусанова-Павлова, дм се представя в конкурса с впечатляваща научна продукция, ориентирана към теоретичните основи на обучението на медицински специалисти, практическото обучение на медицинските сестри чрез индивидуален подход, онагледяване, системно проследяване на знанията и уменията. Ас. Л. Перусанова-Павлова, дм има достатъчна по обем преподавателска дейност и опит. Представените за целите на конкурса материали потвърждават, че кандидатката напълно отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „Доцент", определени от Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Климент Охридски".

Въз основа на всичко изложено по-горе давам своята положителна оценка за нейната кандидатура за „Доцент" и **убедено препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на ас. Лилия Василева Перусанова-Павлова, дм академичната длъжност „Доцент" по професионално направление 7.4 Обществено здраве (Социална медицина), за нуждите на Медицински факултет при СУ „Св. Климент Охридски".**

Кандидатурата на *Петко Петков, дм* не съответства на минималните количествени и качествени изисквания по отношение на научно-изследователската и преподавателска дейност и не е основание за присъждане на академичната длъжност „Доцент" по професионално направление 7.4 Обществено здраве (Социална медицина), за нуждите на Медицински факултет при СУ „Св. Климент Охридски".

14. 11. 2018 г.

Рецензент: .....

Проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн